

การออกแบบลวดลายและผลิตภัณฑ์จากภาพจิตรกรรมฝาผนังถ้ำหินโมเกา
Graphic and Product Design Based on Inspiration of Mogao Caves Mural

❖ *Qui Ping* ❖

การออกแบบลวดลายและผลิตภัณฑ์จากภาพจิตรกรรมฝาผนังถ้ำหินโมโก

Graphic and Product Design Based on Inspiration of Mogao Caves Mural

❖ Qui Ping¹ ❖

❖ เกรียงศักดิ์ เขียวมั่ง² ❖

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติศาสตร์ความเป็นมาของภาพจิตรกรรมฝาผนังถ้ำหินโมโก เมืองตุนหวง สาธารณรัฐประชาชนจีนและวิเคราะห์ข้อมูลด้านรูปแบบ ลวดลายและเทคนิคการสร้างสรรค์เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการออกแบบลวดลายใหม่จากการผสมผสานอัตลักษณ์ของภาพจิตรกรรมฝาผนังถ้ำหินโมโกกับความร่วมสมัย โดยแบ่งขั้นตอนการศึกษาได้เป็น 2 ขั้นตอนหลักคือ

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาประวัติศาสตร์ความเป็นมาของถ้ำหินโมโกซึ่งจากการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุปผลได้ว่า ถ้ำหินโมโกคือศูนย์รวมศิลปะจิตรกรรมฝาผนังที่มีรายละเอียดทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมเป็นอย่างสูง โดยจุดเด่นของภาพศิลปะในถ้ำหินโมโกส่วนใหญ่จะแสดงให้เห็นถึงความเชื่อทางพระพุทธศาสนาและความพิถีพิถันตั้งใจวาดภาพจิตรกรรมฝาผนังไว้เป็นพุทธบูชาแก่คนรุ่นหลังด้วยการเลือกใช้วัสดุและเทคนิคในการวาดภาพที่ผสมผสานระหว่างเทคนิคแบบจีนและแบบตะวันตกที่ได้รับอิทธิพลมาจากประเทศอินเดีย โดยเนื้อหาของภาพวาดได้แสดงให้เห็นถึงความเรียบง่าย ความลึกซึ้ง ความยากลำบาก ความอดทน ความรอบคอบ การเสียสละและความมีเสน่ห์ที่น่าค้นหา

ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบลวดลายใหม่ที่ผสมผสานระหว่างรูปแบบ ลวดลายและเทคนิคงานจิตรกรรมฝาผนังในถ้ำหินโมโกกับการออกแบบร่วมสมัยและนำลวดลายไปใช้กับการออกแบบผลิตภัณฑ์ได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้จากการประเมินความเหมาะสมของลวดลายและความพึงพอใจของผู้บริโภคพบว่า ลวดลายใหม่มีการใช้เทคนิคที่สะท้อนอัตลักษณ์รูปแบบลวดลายและสีสีนตามภาพจิตรกรรมฝาผนังถ้ำหินโมโกได้เป็นอย่างดีและเมื่อออกแบบเป็นเครื่องแต่งกาย เครื่องประดับ ผลิตภัณฑ์ในครัวเรือนและของใช้ในชีวิตประจำวันพบว่ามีเหมาะสมกับบริบทในสังคมยุคปัจจุบันเป็นอย่างสูง นอกจากนี้ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการออกแบบให้กับผู้สนใจศึกษาต่อไป ผู้วิจัยยังได้จัดทำลวดลายทั้งหมดเป็น “คู่มือลวดลายจากจิตรกรรมฝาผนังถ้ำหินโมโก เมืองตุนหวง มณฑลกานซู สาธารณรัฐประชาชนจีน”

คำสำคัญ : ถ้ำหินโมโกเมืองตุนหวง, การออกแบบลวดลาย, อัตลักษณ์

¹ นิสิตปริญญาเอก สาขาทัศนศิลป์และการออกแบบ หลักสูตรดุขุบัณฑิต คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์, ดร., อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก สาขาทัศนศิลป์และการออกแบบ หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

Abstract

The purpose of this study were to investigate background of Dunhuang Mogao Grottoes Murals of China, analysis the information about patterns form and innovation skills, in order to make new patterns design. This new patterns design combined with mixture of Dunhuang Mogao Grottoes Mural's identity and contemporary. This investigates have two steps as below:

Step 1 : Investigate background of Dunhuang Mogao Grottoes Murals of China, the findings show that The Mogao Grottoes was a center not only historical murals art, but also with a deeply rooted culture. And it has several prominent points: most of Mogao Grottoes Murals art indicated Buddhism belief and ancestors has been paint these murals in earnest for future generations, paint murals technique of ancestors employed Chinese paint technique and eastern paint technique combined together, the content of murals indicated peaceful, mystery, difficulty, patience, deliberateness, sacrifice and glamour, therefore, these were worth exploring.

Step 2 : Design new patterns employed Mogao Grottoes Mural's patterns and contemporary design mixed together, and employed new patterns to make suitability of products design. The findings of user evaluation show that the new patterns were reflected Mogao Grottoes Mural's identity and color. For clothing design, accessory design, kitchen products design and groceries design, the findings show that these design had high fitness with contemporary environmental. In addition, for researcher who wants to continue this study, the researcher of this study already made a handbook about "Patterns of Dunhuang Mogao Grottoes Murals of GanSu Province, China".

Keywords : *Dunhuang Mogao Grottoes, patterns design, identity.*

ความเป็นมาและความสำคัญ

ความเชื่อเป็นธรรมชาติและวัฒนธรรมอย่างหนึ่งของมนุษย์ จากพื้นฐานความเชื่อของมนุษย์ในสมัยโบราณล้วนมีมูลเหตุมาจากความเจริญทางด้านวิชาการน้อยและวิถีชีวิตที่พึ่งพาอาศัยธรรมชาติ จนต่อมากลายเป็นบ่อเกิดของศาสนาและพิธีกรรม เหตุเพราะศาสนามีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์เป็นอย่างมากจึงทำให้ศาสนายามสร้างความศักดิ์สิทธิ์เพื่อผูกติดความศรัทธาขึ้นด้วยตำนานและเรื่องเล่าไว้อย่างหลากหลาย โครงสร้างสำคัญในการถ่ายทอดศาสนาในสมัยอดีตเป็นการถ่ายทอดความรู้ผ่านระบบการศึกษาตามแบบจารีต โดยมีพระสงฆ์เป็นตัวแทนนำหลักธรรมคำสอนไปเผยแผร์ แต่เพราะพุทธปรัชญาเป็นเรื่องเข้าใจยากทำให้การเผยแผร์คำสอนในสมัยโบราณส่วนใหญ่เป็นการสร้างผลงานทางด้านศิลปวิทยาการผ่านสื่ออักษรและภาพวาดที่สร้างความเข้าใจให้แก่สังคมมนุษย์ได้ตีมากกว่าการใช้วาจา โดยส่วนมากจะสื่อสารออกมาในรูปแบบบันทึกเรื่องราวต่างๆ ทางศาสนาและคำสอน ซึ่งงานศิลปะเหล่านี้จะปรากฏตามกำแพง เพดาน และเสาชของสถานที่สำคัญ อาทิ วัด ถ้ำ โปสถ์ และวิหาร เป็นต้น หรือเรียกว่าจิตรกรรมฝาผนัง

ถ้ำหินโมเกา เมืองตุนหวง มณฑลกลานซู สาธารณรัฐประชาชนจีน เป็นถ้ำหินเก่าแก่ที่มีขนาดใหญ่และเป็นตัวแทนศิลปะการแกะสลักถ้ำหินของจีนที่เลื่องชื่อ ภายในถ้ำหินประกอบไปด้วยอุโมงค์ค้นพระแห่งตะวันตก-ออก ถ้ำหินสลักอันซื่อที่ลินและถ้ำโพรงไต้มน้ำ เป็นต้น ทั้งหมดคืออัญมณีแห่งศาสนศิลป์ที่ยิ่งใหญ่ที่สุดของจีน เป็นศูนย์รวมมรดกทางศิลปะและแนวคิดวิถีพุทธที่หลากหลาย เป็นแหล่งบูรณาการความรู้ของลัทธิเต๋าและขงจื้อที่สะท้อนให้เห็นอุดมการณ์และศิลปะชั้นสูงจากการตกผลึกทางภูมิปัญญาของจิตรกรจีนโบราณ โดยถ้ำหินโมเกาเปรียบเสมือนห้องแสดงนิทรรศการจิตรกรรมฝาผนังที่โดดเด่นจนได้รับขนานนามจากทั่วโลกว่าเป็น “ห้องสมุดบนผนัง” ที่แสดงศิลปะทางศาสนาแตกต่างไปจากที่อื่นๆ กล่าวคือภาพจิตรกรรมฝาผนังที่ถ้ำหินโมเกาจะแสดงรายละเอียดกิจกรรมความเชื่อและการเชื่อมสัมพันธ์ระหว่างศาสนากับเทพยดาที่ก่อให้เกิดจินตนาการราวกับว่าสวรรค์และโลกเป็นเอกภาพเดียวกัน จิตรกรรมฝาผนังในถ้ำหินโมเกาถือเป็นจิตรกรรมฝาผนังที่มีเอกลักษณ์และความวิจิตรตระการตาสะท้อนให้เห็นวัฒนธรรมอันดีงามของชนชาติ มีคุณค่าทางศิลปะและมีประโยชน์ต่อการ

ศึกษาเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ ศาสนาและวัฒนธรรม จนต่อมาได้รับเกียรติจัดเข้าสู่ทำเนียบ “สารานุกรมศิลปะจีนโบราณ”

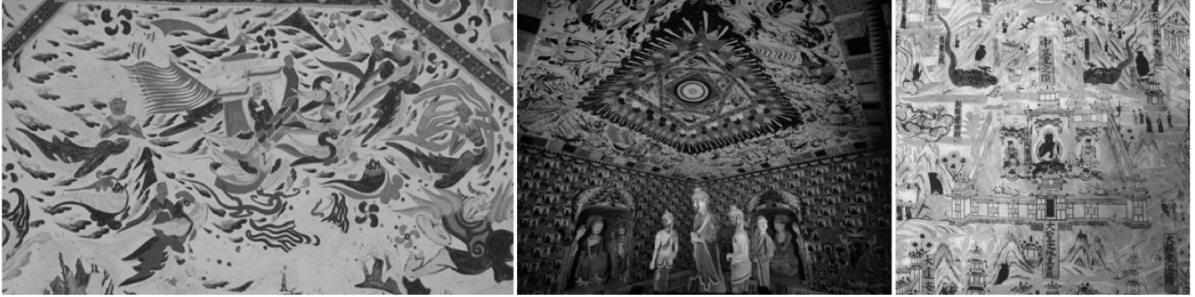
ปัจจุบัน ความเปลี่ยนแปลงทางแนวคิด สังคม วิถีชีวิตและรสนิยมทำให้ภาพจิตรกรรมฝาผนังกลายเป็นแค่ศิลปะโบราณที่ควรค่าแก่การศึกษาแต่ไม่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ดังนั้นเพื่อเป็นการสืบทอดเจตนารมณ์แห่งพระพุทธศาสนาและสืบสานศิลปวัฒนธรรมอันล้ำค่าของจิตรกรรมฝาผนังถ้ำหินโมเกาให้สามารถเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันและยังคงอยู่กับคนรุ่นหลังต่อไป ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษางานจิตรกรรมฝาผนังที่ถ้ำหินโมเกาด้วยการวิเคราะห์รูปแบบ ลวดลาย และเทคนิคต่างๆ ที่แสดงออกผ่านงานศิลปะที่ปรากฏ โดยผลการวิจัยที่ได้นั้น นอกจากจะเป็นข้อมูลที่สะท้อนให้เห็นถึงคุณค่าของสัญลักษณ์ทางศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม สุนทรียศาสตร์และเทคนิคในการสร้างสรรค์งานจิตรกรรมฝาผนังแล้ว ยังสามารถใช้ไปเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์การออกแบบลวดลายใหม่และการออกแบบต้นแบบผลิตภัณฑ์จากลวดลายของจิตรกรรมฝาผนังที่ถ้ำหินโมเกาได้อย่างมีคุณค่าและเหมาะสมกับยุคสมัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาประวัติศาสตร์ความเป็นมาและงานจิตรกรรมฝาผนังของถ้ำหินโมเกา โดยอาศัยหลักฐานจากข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตและเอกสารวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบศิลปะและประวัติศาสตร์
2. วิเคราะห์ข้อมูลด้านรูปแบบ ลวดลายและเทคนิคงานจิตรกรรมฝาผนังที่ปรากฏอยู่ในถ้ำหินโมเกา ตลอดจนแนวทางการสร้างสรรค์ลวดลายใหม่ที่มีความร่วมสมัย
3. สร้างสรรค์ผลงานการออกแบบลวดลายที่เกิดจากการผสมผสานภาพจิตรกรรมฝาผนังถ้ำหินโมเกาเข้ากับการออกแบบร่วมสมัยและนำลวดลายไปประยุกต์ใช้บนผลิตภัณฑ์ได้อย่างเหมาะสม

ขอบเขตของการศึกษา

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาประวัติศาสตร์ความเป็นมาของถ้ำหินโมเกาและตัวอย่างผลงานการออกแบบศิลปะร่วมสมัยจากภาพจิตรกรรมฝาผนังถ้ำหินโมเกา

ภาพที่ 1 การใช้กลองของชนเผ่าจ้วง

2. ขอบเขตด้านพื้นที่ ถ้ำหินโม้เกา เมืองตุนหวง มณฑลกานซู สาธารณรัฐประชาชนจีน

3. ขอบเขตด้านการออกแบบแบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้

3.1 การออกแบบลวดลายใหม่จากการผสมผสานภาพจิตรกรรมฝาผนังถ้ำหินโม้เกากับการออกแบบร่วมสมัย

3.2 การออกแบบ “คู่มือลวดลายจากจิตรกรรมฝาผนังถ้ำหินโม้เกา เมืองตุนหวง มณฑลกานซู สาธารณรัฐประชาชนจีน”

3.3 การออกแบบต้นแบบผลิตภัณฑ์จากลวดลายจิตรกรรมฝาผนังถ้ำหินโม้เกา โดยทดลองออกแบบจาก 3 กลุ่มผลิตภัณฑ์ ได้แก่

3.3.1 กลุ่มที่ 1 เครื่องแต่งกาย เครื่องประดับ

3.3.2 กลุ่มที่ 2 ผลิตภัณฑ์ในครัวเรือน

3.3.3 กลุ่มที่ 3 ของใช้ในชีวิตประจำวัน

ขั้นตอนการศึกษาและการออกแบบผลงานสร้างสรรค์

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นตอนศึกษาค้นคว้าข้อมูล

1.1 ศึกษาภาคเอกสารข้อมูลทั่วไปของถ้ำหินโม้เกา วิชาการการก่อสร้างถ้ำหินโม้เกาในสมัยราชวงศ์ต่างๆ รูปแบบภาพจิตรกรรมฝาผนังถ้ำหินโม้เกาในแต่ละยุคสมัย ประเภทของภาพจิตรกรรมฝาผนังในถ้ำหินโม้เกา การแบ่งหมวดหมู่ลวดลายงานจิตรกรรมฝาผนังในถ้ำหินโม้เกาและตัวอย่างผลงานการออกแบบศิลปะร่วมสมัยจากภาพจิตรกรรมฝาผนังถ้ำหินโม้เกาจากบทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

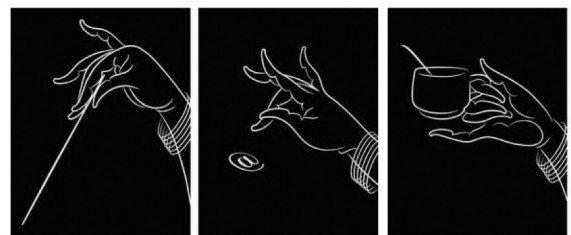
1.2 การวิเคราะห์ข้อมูลภาคเอกสาร

1.2.1 วิเคราะห์ข้อมูลลวดลายจิตรกรรมฝาผนังถ้ำหินโม้เกา โดยลวดลายทั้งหมดประกอบด้วยภาพพระพุทธเจ้า ภาพในคัมภีร์พระสูตร ภาพเรื่องเล่าชนเผ่า ภาพผู้ทำนุบำรุงศาสนา

ภาพลวดลายประดับตกแต่ง ภาพนิทาน ภาพวาดพุทธประวัติ และภาพวาดธรรมชาติ ซึ่งล้วนมีเอกลักษณ์การออกแบบศิลปะตามแบบจีนโบราณที่สะท้อนให้เห็นความชาญฉลาดของจิตรกรในสมัยโบราณ การตกผลึกทางความคิด สีสันทางวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อ ศาสนา ตลอดจนบทบาทและรูปแบบวิวัฒนาการทางศิลปะที่สืบทอดกันมาอย่างต่อเนื่องในแต่ละยุคสมัย ตัวอย่างเช่น จิตรกรรมฝาผนังในถ้ำหินหมายเลข 249, 305 และ 61 เป็นต้น

1.2.2 วิเคราะห์เทคนิคการวาดภาพจิตรกรรมฝาผนังในแต่ละยุคสมัย ประกอบด้วย 1. เทคนิคแบบจีนมีเทคนิคการวาดภาพใบหน้าแบบจีนที่เน้นสีแดงเพื่อแสดงความรู้สึกมีชีวิตชีวาและเป็นสามมิติ 2. เทคนิคตะวันตก มีที่มาจากภาพปูนสูงและภาพปูนต่ำของอินเดียโบราณ ส่วนใหญ่เน้นแสงเงา และการย้อมเป็นหลักที่ทำให้ความรู้สึกเน้นเรื่องราวที่เกิดขึ้น

1.2.3 วิเคราะห์การนำภาพจิตรกรรมฝาผนังถ้ำหินโม้เกาไปประยุกต์ใช้กับการออกแบบร่วมสมัย พบว่า การผสมผสานระหว่างภาพจิตรกรรมฝาผนังกับยุคสมัยสามารถทำให้เกิดลวดลายใหม่ที่ไม่เพียงแต่แสดงลักษณะตามแบบชนชาติจีนโบราณที่โดดเด่นยังสามารถปรับให้เข้ากับแนวโน้มของยุคสมัยได้อย่างลงตัว

ภาพที่ 2 ผลงานภาพการผสมผสานยุคสมัย

ภาพที่ 3 การออกแบบอุปกรณ์อาหาร

1.3 สรุปข้อมูลจากการศึกษาและสร้างเครื่องมือในการค้นหาลวดลายที่มีอัตลักษณ์ตามจิตรกรรมฝาผนังในถ้ำหินโมเกาที่โดดเด่นด้วยแบบสอบถามเพื่อสอบถามผู้เชี่ยวชาญในประเทศจีนจำนวน 3 ท่าน

1.4 สรุปแนวทางการออกแบบตามคำตอบและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นตอนการออกแบบ

2.1 การออกแบบแบบร่างลวดลายใหม่จากจิตรกรรมฝาผนังถ้ำหินโมเกาเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการคัดเลือกลวดลายที่เหมาะสมและสามารถแสดงอัตลักษณ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังในถ้ำหินโมเกาที่ดีที่สุด

2.2 เก็บข้อมูลภาคสนามครั้งที่ 1 ด้วยการนำเสนอผลงานการออกแบบแบบร่างต่อผู้เชี่ยวชาญในประเทศจีนจำนวน 3 ท่าน

2.3 สรุป คัดเลือกและปรับแก้ลวดลายตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญเพื่อจัดทำต้นแบบผลิตภัณฑ์จากภาพจิตรกรรมฝาผนังถ้ำหินโมเกา

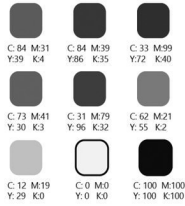
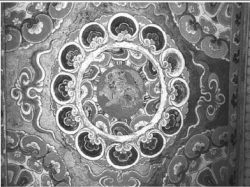

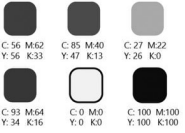

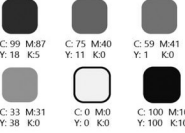

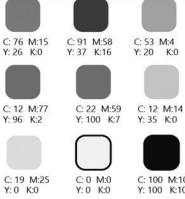

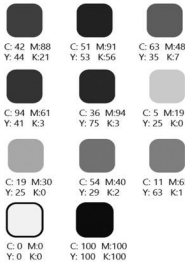
2.4 เก็บข้อมูลภาคสนามครั้งที่ 2 ด้วยการสำรวจความพึงพอใจของผู้บริโภคและความเหมาะสมของลวดลายที่ใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์จากภาพจิตรกรรมฝาผนังถ้ำหินโมเกา

สรุปผลการศึกษา

1.สรุปผลงานการออกแบบแบบร่าง

จากการศึกษาภาพวาดจิตรกรรมฝาผนังถ้ำหินโมเกาที่แตกต่างกันในแต่ละยุคสมัยทำให้ได้หลักการสำคัญที่ใช้ในการวิเคราะห์เพื่อออกแบบลวดลาย 2 ประการคือ 1. การวิเคราะห์ข้อมูลเนื้อหาภาพจิตรกรรมฝาผนังถ้ำหินโมเกาเพื่อหาแนวทางและแนวคิดที่ซ่อนอยู่ในภาพและนำมาใช้เป็นข้อมูลในการออกแบบลวดลายที่มีเนื้อหาทางวัฒนธรรมและการผสมผสานความร่วมมือ อันจะนำมาซึ่งผลงานการออกแบบลวดลายที่มีคุณค่าทางจิตวิญญาณ 2. การวิเคราะห์ลายเส้น เทคนิคและองค์ประกอบทางความงามของภาพจิตรกรรมฝาผนังเพื่อให้เกิดเป็นความคิดสร้างสรรค์ การจับคู่ชุดสี โครงสร้างภาพและการแสดงผลให้มีความร่วมมือ โดยสามารถออกแบบได้ดังนี้

1.1 แบบร่างลายเมฆ

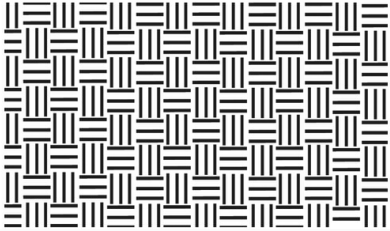
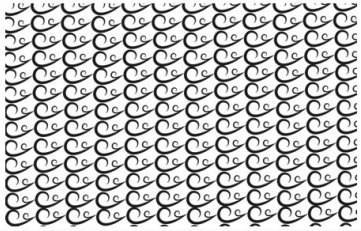
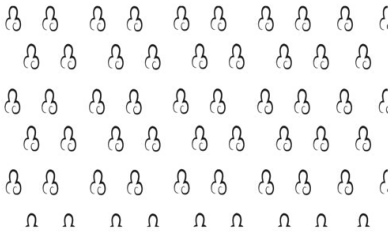
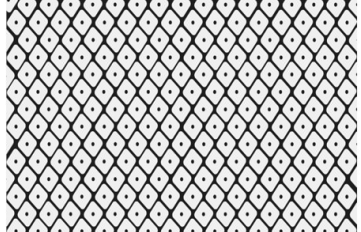
แบบร่างลายเมฆ				
ภาพต้นฉบับ	ภาพร่าง (ขาวดำ)	ภาพร่าง (ภาพสี)	ตารางสี	ยุคสมัย
 <p>ภาพในคัมภีร์พระศรี อารยเมตไตรยบนเพดานถ้ำ</p>			 <p>C: 84 M:31 Y:39 K:4 C: 84 M:39 Y:86 K:35 C: 33 M:99 Y:72 K:40 C: 73 M:41 Y:39 K:3 C: 31 M:79 Y:96 K:32 C: 62 M:21 Y:55 K:2 C: 12 M:19 Y:29 K:0 C: 0 M:0 Y: 0 K:0 C: 100 M:100 Y: 100 K:100</p>	<p>ราชวงศ์สุย (ค.ศ.581-618)</p>
 <p>ลายกลุ่มดอกไม้บนเพดานหลุม</p>			 <p>C: 56 M:62 Y:56 K:33 C: 85 M:40 Y:47 K:13 C: 27 M:22 Y:26 K:0 C: 93 M:64 Y:34 K:16 C: 0 M:0 Y: 0 K:0 C: 100 M:100 Y: 100 K:100</p>	<p>ราชวงศ์ฉาง ตอนต้น</p>
 <p>ภาพเจ้าชายแห่งตะวันออก</p>			 <p>C: 99 M:87 Y:18 K:5 C: 75 M:40 Y:11 K:0 C: 59 M:41 Y:1 K:0 C: 33 M:31 Y:38 K:0 C: 0 M:0 Y: 0 K:0 C: 100 M:100 Y: 100 K:100</p>	<p>ราชวงศ์เวีย ตะวันตก</p>
 <p>ภาพนางฟ้าแห่งโลกตะวันตก</p>			 <p>C: 76 M:15 Y:26 K:0 C: 91 M:58 Y:37 K:16 C: 53 M:4 Y:20 K:0 C: 12 M:77 Y:96 K:2 C: 22 M:59 Y:100 K:7 C: 12 M:14 Y:35 K:0 C: 19 M:25 Y: 0 K:0 C: 0 M:0 Y: 0 K:0 C: 100 M:100 Y: 100 K:100</p>	<p>ราชวงศ์ เซ็งถัง</p>
 <p>ภาพการโบยบินของนางฟ้า บนเพดานหลุม</p>			 <p>C: 42 M:88 Y:44 K:21 C: 51 M:91 Y:53 K:56 C: 63 M:48 Y:35 K:7 C: 94 M:61 Y:41 K:3 C: 36 M:94 Y:75 K:3 C: 5 M:19 Y:25 K:0 C: 19 M:30 Y:25 K:0 C: 54 M:40 Y:29 K:2 C: 11 M:65 Y:63 K:1 C: 0 M:0 Y: 0 K:0 C: 100 M:100 Y: 100 K:100</p>	<p>ราชวงศ์ฉาง ตอนต้น</p>

1.1.1 แบบร่างการรวมกลุ่มภาพลายเมฆ

แบบร่างการรวมกลุ่มภาพลายเมฆ			
ภาพร่าง (ขาวดำ)	ภาพร่าง (ภาพสี)	การรวมกลุ่มภาพ	หมายเหตุ

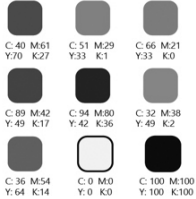

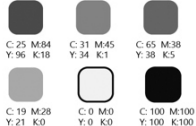
ตารางที่ 2 แบบร่างการรวมกลุ่มภาพลายเมฆ

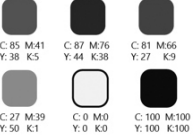
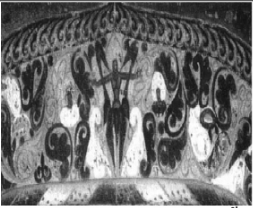

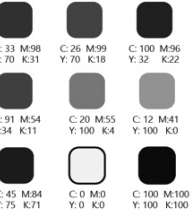

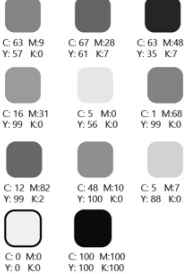
1.1.2 แบบร่างการรวมกลุ่มลายเส้นภาพลายเมฆ

แบบร่างการรวมกลุ่มลายเส้นภาพลายเมฆ	
	
	

ตารางที่ 3 แบบร่างการรวมกลุ่มลายเส้นภาพลายเมฆ

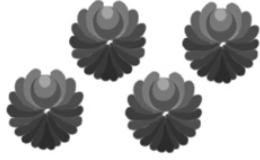

1.2 แบบร่างลายดอกสายน้ำผึ้ง

แบบร่างลายดอกสายน้ำผึ้ง				
ภาพต้นฉบับ	ภาพร่าง (ขาวดำ)	ภาพร่าง (ภาพสี)	ตารางสี	ยุคสมัย
 <p>ภาพ โลกแห่งศาสนาพุทธกับศาสนาเต๋า</p>			 <p>C: 40 M:61 Y:70 K:27 C: 51 M:29 Y:33 K:1 C: 66 M:21 Y:33 K:0 C: 89 M:42 Y:49 K:17 C: 94 M:80 Y:42 K:36 C: 32 M:38 Y:49 K:2 C: 36 M:54 Y:64 K:14 C: 0 M:0 Y:0 K:0 C: 100 M:100 Y:100 K:100</p>	ราชวงศ์เวียงเหนือ
 <p>ลายดอกสายน้ำผึ้งและดอกบัว</p>			 <p>C: 25 M:84 Y:96 K:18 C: 31 M:45 Y:34 K:1 C: 65 M:38 Y:38 K:5 C: 19 M:28 Y:21 K:0 C: 0 M:0 Y:0 K:0 C: 100 M:100 Y:100 K:100</p>	ราชวงศ์โจวเหนือ

แบบร่างลายดอกสายน้ำผึ้ง				
ภาพต้นฉบับ	ภาพร่าง (ขาวดำ)	ภาพร่าง (ภาพสี)	ตารางสี	ยุคสมัย
 <p>ลายดอกสายน้ำผึ้งที่ใช้ตกแต่ง ด้านข้างเพดานหลุม</p>			 <p>C: 85 M:41 Y:38 K:5 C: 87 M:76 Y:44 K:38 C: 81 M:56 Y:27 K:9 C: 27 M:39 Y:50 K:1 C: 0 M:0 Y:0 K:0 C: 100 M:100 Y:100 K:100</p>	ราชวงศ์โจว เหนือ
 <p>ลายดอกบัวและดอกสายน้ำผึ้ง บนทับหลังประตู</p>			 <p>C: 33 M:98 Y:70 K:31 C: 26 M:99 Y:70 K:18 C: 100 M:96 Y:32 K:22 C: 91 M:54 Y:34 K:11 C: 20 M:55 Y:100 K:4 C: 12 M:41 Y:100 K:0 C: 45 M:84 Y:75 K:71 C: 0 M:0 Y:0 K:0 C: 100 M:100 Y:100 K:100</p>	ราชวงศ์เว่ย เหนือ
 <p>ลายดอกบัวและดอกสายน้ำผึ้ง</p>			 <p>C: 63 M:9 Y:57 K:0 C: 67 M:28 Y:61 K:7 C: 63 M:48 Y:35 K:7 C: 16 M:31 Y:99 K:0 C: 5 M:0 Y:56 K:0 C: 1 M:68 Y:99 K:0 C: 12 M:82 Y:99 K:2 C: 48 M:10 Y:100 K:0 C: 5 M:7 Y:88 K:0 C: 0 M:0 Y:0 K:0 C: 100 M:100 Y:100 K:100</p>	ราชวงศ์เว่ย เหนือ

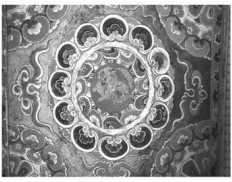

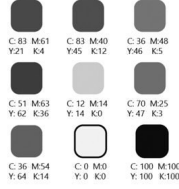

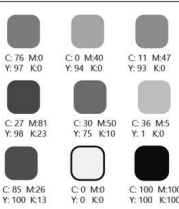
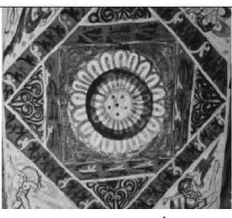

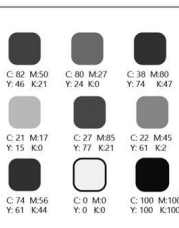

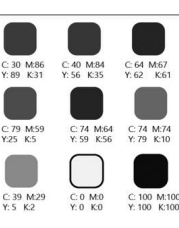

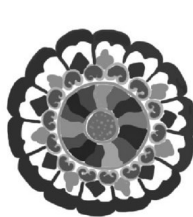
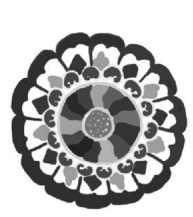
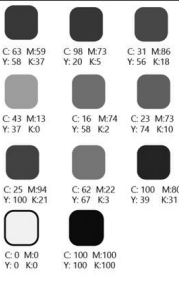
ตารางที่ 4 แบบร่างลายดอกสายน้ำผึ้ง

1.2.1 แบบร่างการรวมกลุ่มภาพลายดอกสายน้ำผึ้ง

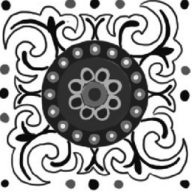
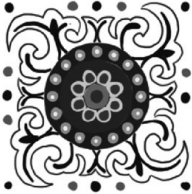

แบบร่างการรวมกลุ่มภาพลายดอกสายน้ำผึ้ง			
ภาพร่าง (ขาวดำ)	ภาพร่าง (ภาพสี)	การรวมกลุ่มภาพ	หมายเหตุ
			
			
			
			

ตารางที่ 5 แบบร่างการรวมกลุ่มภาพลายดอกสายน้ำผึ้ง

1.3 แบบร่างลายดอกไม้

แบบร่างลายดอกไม้				
ภาพต้นฉบับ	ภาพร่าง (ขาวดำ)	ภาพร่าง (ภาพสี)	ตารางสี	ยุคสมัย
 <p>ลายดอกไม้บนเพดานหลุม</p>			 <p>C:83 M:61 Y:21 K:4 C:83 M:40 Y:45 K:12 C:36 M:48 Y:46 K:5 C:51 M:63 Y:62 K:36 C:12 M:14 Y:14 K:0 C:70 M:25 Y:47 K:3 C:36 M:54 Y:64 K:14 C:0 M:0 Y:0 K:0 C:100 M:100 Y:100 K:100</p>	ราชวงศ์ถัง ตอนต้น
 <p>ลายตามรูปแบบโลกตะวันตก</p>			 <p>C:76 M:0 Y:97 K:0 C:0 M:40 Y:94 K:0 C:11 M:47 Y:93 K:0 C:27 M:81 Y:98 K:23 C:30 M:50 Y:75 K:10 C:36 M:5 Y:1 K:0 C:85 M:26 Y:100 K:13 C:0 M:0 Y:0 K:0 C:100 M:100 Y:100 K:100</p>	ราชวงศ์ เหนือ-ใต้
 <p>ลายเพดานหลุมรูปแบบ ตารางหมากรุก</p>			 <p>C:82 M:50 Y:46 K:21 C:80 M:27 Y:24 K:0 C:39 M:80 Y:74 K:47 C:21 M:17 Y:15 K:0 C:27 M:85 Y:77 K:21 C:22 M:45 Y:61 K:2 C:74 M:56 Y:61 K:44 C:0 M:0 Y:0 K:0 C:100 M:100 Y:100 K:100</p>	ราชวงศ์โจว เหนือ
 <p>ลายดอกไม้บนเพดานหลุม</p>			 <p>C:30 M:86 Y:89 K:31 C:40 M:84 Y:56 K:35 C:64 M:67 Y:62 K:61 C:79 M:59 Y:25 K:5 C:74 M:64 Y:59 K:56 C:74 M:74 Y:79 K:10 C:39 M:29 Y:5 K:2 C:0 M:0 Y:0 K:0 C:100 M:100 Y:100 K:100</p>	ราชวงศ์ เซ็งถัง
 <p>ลายนางฟ้าโบราณ บนเพดานหลุม</p>			 <p>C:63 M:59 Y:58 K:37 C:98 M:73 Y:20 K:5 C:31 M:86 Y:56 K:18 C:43 M:13 Y:37 K:0 C:16 M:74 Y:58 K:2 C:23 M:73 Y:74 K:10 C:25 M:54 Y:100 K:21 C:62 M:22 Y:67 K:3 C:100 M:80 Y:39 K:31 C:0 M:0 Y:0 K:0 C:100 M:100 Y:100 K:100</p>	ราชวงศ์ถัง ตอนต้น

1.3.1 แบบร่างการรวมกลุ่มภาพลายดอกไม้

แบบร่างการรวมกลุ่มภาพลายดอกไม้			
ภาพร่าง (ขาวดำ)	ภาพร่าง (ภาพสี)	การรวมกลุ่มภาพ	หมายเหตุ
			
			
			
			
			

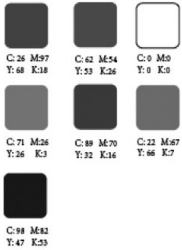

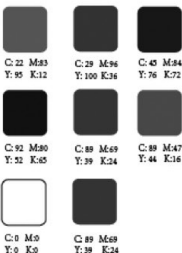

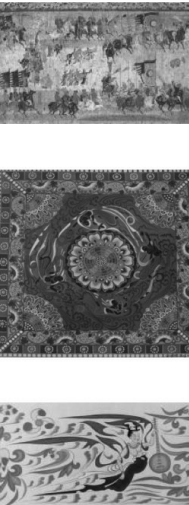
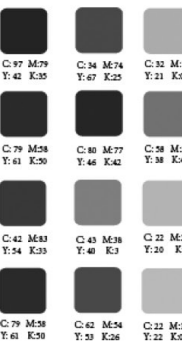
ตารางที่ 7 แบบร่างการรวมกลุ่มภาพลายดอกไม้

ผู้วิจัยได้ดำเนินการออกแบบแบบร่างลวดลายใหม่โดยการนำองค์ประกอบลวดลายที่สำคัญมาดำเนินการรวมกลุ่มภาพการผสมผสาน การกระจายและการเน้นลวดลายที่จุดศูนย์กลาง ตลอดจนการนำจุดเด่นของสีเส้นในแต่ละลวดลายมาใช้ จนได้มาซึ่งลวดลายใหม่ที่มีอัตลักษณ์ตามแบบภาพจิตรกรรมฝาผนังในถ้ำหินไม่เกาเพื่อนำไปใช้บนผลิตภัณฑ์

2.สรุปผลงานการออกแบบลวดลายจากภาพจิตรกรรมฝาผนังถ้ำหินไม่เกา

จากผลสรุปความพึงพอใจ การประเมินผลงานการออกแบบแบบร่างและข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยจึงได้ออกแบบเป็นลวดลายใหม่ที่มีอัตลักษณ์ตามแบบภาพจิตรกรรมฝาผนังในถ้ำหินไม่เกาเพื่อนำไปใช้บนผลิตภัณฑ์ได้ดังนี้

ลวดลายใหม่ที่มีเอกลักษณ์ตามแบบภาพจิตรกรรมฝาผนังในถ้ำหินโมเกา			
ลวดลายใหม่	การผสมผสานลวดลาย	ที่มาของสีในลวดลาย	ตารางสี
			<p>C:40 M:93 Y:32 K:0 C:30 M:17 Y:17 K:0 C:28 M:93 Y:94 K:28</p> <p>C:1 M:40 Y:60 K:0 C:59 M:57 Y:72 K:49 C:62 M:26 Y:72 K:6</p> <p>C:48 M:25 Y:2 K:0 C:87 M:86 Y:58 K:87 C:78 M:51 Y:1 K:0</p> <p>C:62 M:64 Y:59 K:26 C:2 M:2 Y:1 K:0</p>
			<p>C:55 M:27 Y:0 K:0 C:1 M:1 Y:6 K:0 C:36 M:86 Y:77 K:50</p> <p>C:62 M:54 Y:26 K:26 C:66 M:54 Y:60 K:15 C:56 M:9 Y:36 K:0</p> <p>C:37 M:9 Y:18 K:0 C:55 M:27 Y:0 K:0 C:32 M:86 Y:72 K:64</p> <p>C:84 M:69 Y:46 K:59 C:2 M:7 Y:95 K:0 C:24 M:84 Y:82 K:15</p>
			<p>C:13 M:88 Y:100 K:3 C:75 M:67 Y:68 K:37 C:6 M:18 Y:14 K:0</p> <p>C:76 M:65 Y:2 K:0 C:21 M:3 Y:1 K:0 C:76 M:92 Y:69 K:48</p> <p>C:57 M:43 Y:41 K:7 C:54 M:64 Y:22 K:3 C:64 M:25 Y:4 K:0</p> <p>C:10 M:2 Y:12 K:0 C:70 M:59 Y:67 K:58 C:46 M:21 Y:50 K:1</p>

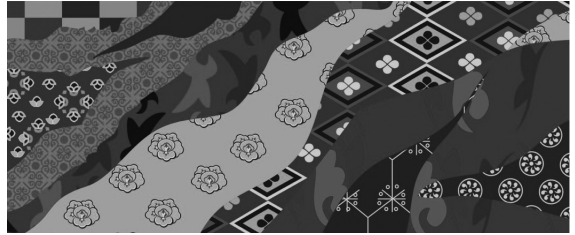
ลวดลายใหม่ที่มีอัตลักษณ์ตามแบบภาพจิตรกรรมฝาผนังในถ้ำหินไม่เกา			
ลวดลายใหม่	การผสมผสานลวดลาย	ที่มาของสีในลวดลาย	ตารางสี
			 <p>C:26 M:97 Y:68 K:18 C:62 M:54 Y:53 K:26 C:0 M:0 Y:0 K:0 C:71 M:26 Y:26 K:3 C:89 M:70 Y:32 K:16 C:22 M:87 Y:66 K:7 C:98 M:82 Y:67 K:53</p>
			 <p>C:22 M:83 Y:95 K:12 C:29 M:86 Y:100 K:36 C:45 M:84 Y:76 K:72 C:92 M:80 Y:52 K:85 C:89 M:69 Y:39 K:24 C:89 M:47 Y:44 K:16 C:0 M:0 Y:0 K:0 C:89 M:69 Y:39 K:24</p>
			 <p>C:97 M:79 Y:42 K:35 C:34 M:74 Y:67 K:25 C:32 M:17 Y:21 K:0 C:79 M:58 Y:61 K:50 C:80 M:77 Y:46 K:42 C:58 M:37 Y:38 K:4 C:42 M:83 Y:54 K:35 C:43 M:38 Y:48 K:3 C:22 M:22 Y:29 K:0 C:79 M:58 Y:61 K:50 C:62 M:54 Y:53 K:26 C:22 M:17 Y:22 K:0</p>

ตารางที่ 8 ลวดลายใหม่ที่มีอัตลักษณ์ตามแบบภาพจิตรกรรมฝาผนังในถ้ำหินไม่เกา

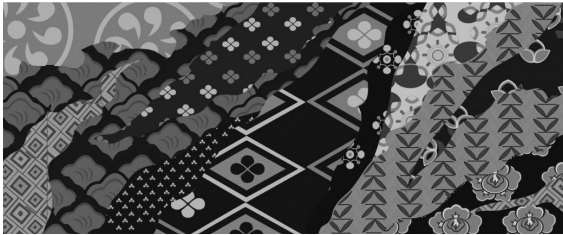
3. ตัวอย่างผลงานการออกแบบลวดลาย

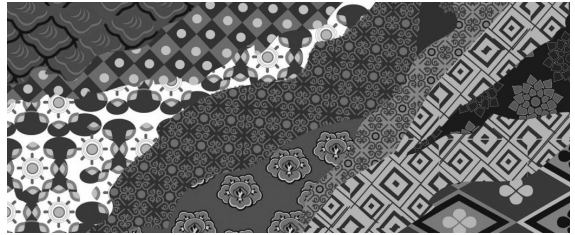
ภาพที่ 4 การออกแบบลวดลาย 1

ภาพที่ 5 การออกแบบลวดลาย 2

ภาพที่ 6 การออกแบบลวดลาย 3

ภาพที่ 7 การออกแบบลวดลาย 4

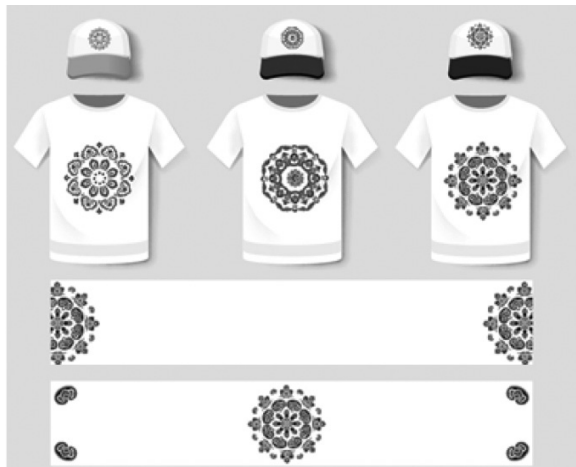

ภาพที่ 8 การออกแบบลวดลาย 5

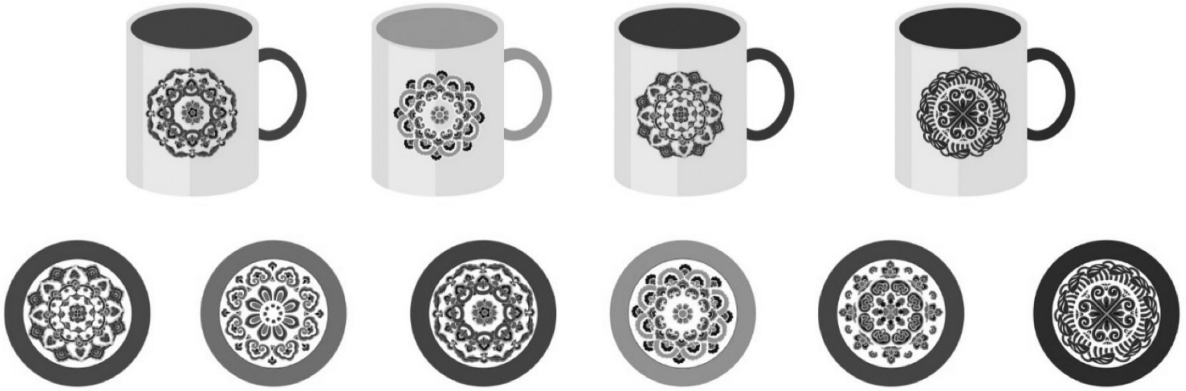

ภาพที่ 9 การออกแบบลวดลาย 6

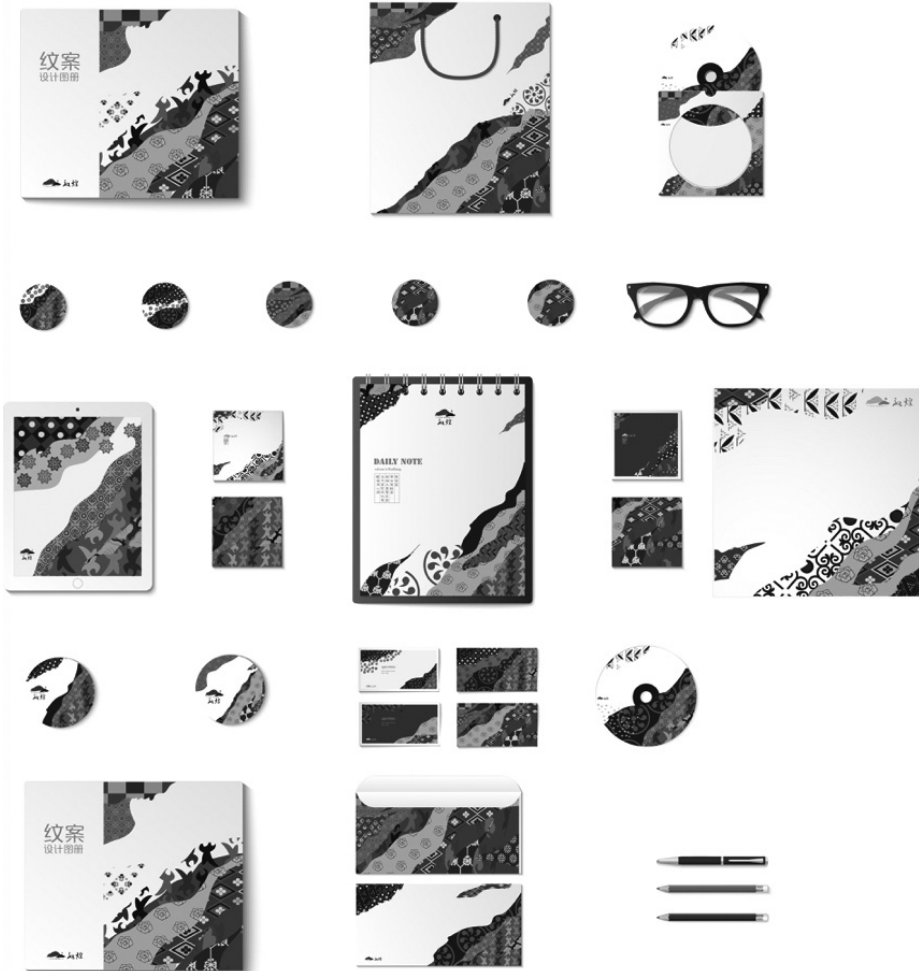
4. ตัวอย่างผลงานการออกแบบผลิตภัณฑ์ลวดลายจากลวดลายภาพจิตรกรรมฝาผนังถ้ำหินโมโก

ภาพที่ 10 ตัวอย่างผลงานการออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายเครื่องประดับ

ภาพที่ 11 ตัวอย่างผลงานการออกแบบผลิตภัณฑ์ในครัวเรือน

ภาพที่ 12 ตัวอย่างผลงานการออกแบบผลิตภัณฑ์ของใช้ในชีวิตประจำวัน

อภิปรายผล

จากการศึกษาภาพจิตรกรรมฝาผนังในถ้ำหินโมเกา สามารถวิเคราะห์ได้ว่า รูปแบบลวดลายของภาพจิตรกรรมฝาผนังที่วาดอยู่ในถ้ำหินนั้นมีการเปลี่ยนแปลงไปตามประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และความเชื่อทางศาสนาในช่วงเวลาที่แตกต่างกัน โดยความก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในแต่ละยุคสมัยได้นำมาซึ่งการพัฒนาอย่างต่อเนื่องของวัสดุและเทคนิคในการวาดภาพจิตรกรรมฝาผนังโดยการพัฒนาถ้ำหินโมเกาในยุคแรกสุดเกิดจากเผยแพร่ศิลปะทางศาสนาของประเทศอินเดีย มาในประเทศแถบตะวันออก และค่อยๆ มีการเผยแพร่ไปยังประเทศในแถบอื่นตลอดและสิ้นสุดการเผยแพร่ในสาธารณรัฐประชาชนจีน แสดงให้เห็นว่าศิลปะเนื่องในพระพุทธศาสนาที่เกิดขึ้นมีแนวโน้มที่จะเป็นไปตามรูปแบบจีนมากขึ้น นอกจากนี้จากการผสมผสานข้ามชนบทธรรมเนียมกับนานาประเทศใกล้เคียง ทำให้ภาพจิตรกรรมฝาผนังในถ้ำหินโมเกาเป็นส่วนหนึ่งของระบบการออกแบบลวดลายประดับตกแต่งที่แสดงการผสมผสานสไตล์ทางศิลปะตะวันตก ศิลปะอินเดีย ศิลปะกรีกและศิลปะจีน เข้าด้วยกันทำให้ลวดลายในถ้ำหินโมเกาได้กลายเป็นต้นแบบของศิลปะทางพระพุทธศาสนาที่มีเอกลักษณ์ของเมืองตุนหวง และประเทศจีนจนถึงเป็นมรดกทางศิลปะที่แสดงจิตวิญญาณของชาติได้อย่างโดดเด่น สะท้อนให้เห็นความคิด จิตใจ วัฒนธรรมและภูมิปัญญาความรู้ของคนในเมืองตุนหวง ดังนั้นการนำเอกลักษณ์ของภาพจิตรกรรมฝาผนังในถ้ำหินโมเกาที่เป็นองค์ความรู้ทางพระพุทธศาสนาในอดีตมาผสมผสานกับความร่วมสมัยในปัจจุบันจะทำให้ได้ผลงานการออกแบบลวดลายใหม่ที่มีความทันสมัย เหมาะสมกับบริบทของสังคมในปัจจุบันและสามารถสร้างรายได้ให้แก่ผู้ประกอบการในเมืองตุนหวงได้ เมื่อผู้วิจัยนำลวดลายบนภาพจิตรกรรมฝาผนังในอดีตไปดำเนินการออกแบบบรรจุภัณฑ์และสอบถามความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญพบว่า การผสมผสานลวดลายต้นแบบและสีที่ปรากฏบนภาพจิตรกรรมฝาผนังในถ้ำหินโมเกาจะสามารถทำให้ลวดลายใหม่ที่ได้มีเอกลักษณ์ของถ้ำหินโมเกามากที่สุดและการนำลายเดี่ยวที่ออกแบบมาผสมผสานร่วมกันเป็นกลุ่มภาพจะทำให้เกิดเป็นลวดลายใหม่ที่มีความสวยงามและมีความร่วมสมัย ทั้งนี้ในการออกแบบต้นแบบลวดลายจำเป็นต้องคำนึงถึงการนำไปประยุกต์ใช้บนผลิตภัณฑ์ที่เหมาะสมด้วย ดังนั้นเมื่อได้ต้นแบบลวดลายแล้วผู้วิจัยจึงได้นำไปประยุกต์ใช้เพื่อออกแบบกับผลิตภัณฑ์

3 กลุ่มคือ เครื่องแต่งกายเครื่องประดับ ผลิตภัณฑ์ในครัวเรือน และของใช้ในชีวิตประจำวัน โดยจากการสำรวจความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อการนำลวดลายใหม่ที่ออกแบบตามอัตลักษณ์ของถ้ำหินโมเกาไปประยุกต์ใช้บนผลิตภัณฑ์พบว่า ผู้บริโภคส่วนใหญ่มีความพึงพอใจมาก โดยหากมีการนำมาวางขายในตลาด ผู้บริโภคก็ยินดีที่จะซื้อไปเป็นของฝากและของที่ระลึก ทั้งนี้ การนำลวดลายจากภาพจิตรกรรมฝาผนังตามแบบโบราณ มาผสมผสานกับความร่วมสมัยเพื่อออกแบบเป็นลวดลายใหม่ที่อุดมด้วยคุณค่าวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนาตามศาสตร์ตุนหวงและนำไปใช้ออกแบบผลิตภัณฑ์สามารถผลิตเป็นสินค้าเชิงพาณิชย์ที่มีความสามารถทางการแข่งขันและมีคุณค่าทางวัฒนธรรม นอกจากนี้ยังก่อให้เกิดเป็นการสื่อสารข้อมูลภาพลักษณ์ของถ้ำหินโมเกาที่ชัดเจนและเป็นเสมือนเครื่องมือที่ช่วยให้เกิดการอนุรักษ์และสืบทอดวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนาที่ดีงามสืบต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ผลงานการออกแบบลวดลายและการออกแบบผลิตภัณฑ์จากภาพจิตรกรรมฝาผนังถ้ำหินโมเกาเป็นเพียงตัวอย่างการออกแบบ ซึ่งยังสามารถนำมาพัฒนาเป็นรูปแบบ ลวดลาย สี สัน และการผสมผสานเทคนิคการออกแบบร่วมสมัยใหม่ได้อีกมากมาย ทั้งยังสามารถนำไปประยุกต์ใช้ประโยชน์ที่เหมาะสมได้อีกหลากหลายขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้ผลิตและผู้บริโภคตามแนวโน้มความต้องการของตลาด

2. การนำลวดลายใหม่จากภาพจิตรกรรมฝาผนังถ้ำหินโมเกาไปพัฒนาต่อยอดกับการออกแบบผลิตภัณฑ์ต้องคำนึงถึงการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ที่มีภาพลักษณ์ที่ดีและแสดงความหมายถึงความเป็นสิริมงคลเพราะลวดลายจากภาพจิตรกรรมฝาผนังมีความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อทางศาสนา

3. ในการนำรูปแบบแนวคิดการสร้างสรรคจากภาพจิตรกรรมฝาผนังถ้ำหินโมเกาไปประยุกต์ใช้กับสถานที่หรือแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ จะต้องมีการปรับปรุงหรือประยุกต์ใช้ข้อมูลให้สอดคล้องกับสถานที่นั้นเป็นสำคัญ หากไม่มีการศึกษาในเชิงลึกที่เพียงพออาจทำให้การออกแบบดังกล่าวไม่เชื่อมโยงกับบริบทของสถานที่นั้นๆ ได้

บรรณานุกรม

- บันทึกทางประวัติศาสตร์ของถ้ำหินโมโก. (2559, กรกฎาคม 5). [เว็บไซต์] สืบค้นได้จาก: <http://wenku.baidu.com>.
- ประวัติเมืองตุนหวง. (2558, พฤษภาคม 5). [เว็บไซต์] สืบค้นได้จาก: <http://www.baidu.com>.
- LIU Keyan. (2009) การวิเคราะห์ลวดลายประดับตกแต่งของถ้ำหินโมโกในยุคแรก. Hundred Schools in Arts Journal. Jiangshu: Jiangsu Academy of Arts and culture. Vol. 109, P. 111.
- LIU Wenfang. (2005) “Dunhuang Mogao Grottoes pattern Design” in World of Antiquity. Vol. 6. Beijing: Beijing publishing group, P. 33-34.
- Paul Pelliot. (1993) The manuscripts discovered in Dunhuang. Translated by Geng Sheng. Lanzhou: Gansu people's Publishing House, P. 37.
- YAN Wenlu. (2003) China Grotto Art Subjects. Guangxi: Guangxi normal university press (Group), P. 20.
- ZHANG Yanyuan. (2011) Ancient paintings record. Zhejiang: Zhejiang people's fine arts publishing house.
- ZHAO Linyi. (2558, พฤษภาคม 5) “Oriental Louvre Palace-The artistic value of the Dunhuang Mogao grottoes. [เว็บไซต์]. สืบค้นได้จาก: <http://story.gscn.com.cn>.